**Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 57/2021 vp**

# Vastaus kirjalliseen kysymykseen lääkärikoulutuksen opiskelupaikkojen lisäämisestä

**Eduskunnan puhemiehelle**

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eveliina Heinäluoma /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 57/2021 vp:

> Mitä hallitus aikoo tehdä lääkäripulan korjaamiseksi ja erityisesti lääkärikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi sekä perus- että erikoistumiskoulutuksessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Lähivuosina suomalaisille työmarkkinoille tulee nykyisillä koulutusmäärillä enemmän lääkäreitä kuin heitä poistuu työmarkkinoilta. Koulutuksen aloittajamääriä on nostettu merkittävästi vuodesta 2013 lähtien. Vuosina 2010-2012 uusia lääkäriopiskelijoita oli vuosittain keskimäärin 617 ja vuonna 2013 jo 656. Suurimmillaan aloittajamäärä oli vuosina 2016 ja 2017, jolloin koulutuksen aloitti vuositasolla yli 760 opiskelijaa. Sekä vuonna 2019 että vuonna 2020 aloittajamäärä on ollut 729. Lääketieteen lisensiaateiksi valmistuvien määrä kasvaa siis lähivuosina, koska koulutuksen läpäisy on hyvällä tasolla. Vuonna 2019, jolloin laajennusohjelman vaikutukset alkoivat näkyä myös tutkintomäärissä, suoritettiin 657 lääketieteen lisensiaatin tutkintoa. Viime vuonna suoritettiin 675 lääkärin lisensiaatin tutkintoa.

Erikoislääkärikoulutuksen ohjaus siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriöön 1.2.2015. Sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa valtakunnallisessa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen koordinaatiojaoston toimenpideohjelmassa on sovittu koulutuksen kehittämisen suuntaviivoista ja aikataulusta. Muutoksen yhtenä tavoitteena on tehostaa yliopistojen ja palvelujärjestelmän yhteistyötä erikoistumiskoulutuksen järjestämisessä. Näin voidaan varmistaa erikoislääkärikoulutuksen toteutus alueellisen ja erikoisalakohtaisen tarpeen mukaisesti.

Vuosina 2018-2020 Suomessa on valmistunut noin 685 erikoislääkäriä vuosittain. Suomessa asuvia työikäisiä alle 65-vuotiaita lääkäreitä 21 148 eli yhtä työikäistä lääkäriä kohden oli 261 asukasta. Lääkärimäärä on noussut Lääkäriliiton tilastojen mukaan vuodesta 2010 yli kahdella tuhannella. Noin 60 % työikäisistä lääkäreistä on erikoistunut. Vuosina 2018-2020 Suomessa on valmistunut noin 685 erikoislääkäriä vuosittain. Erikoislääkäritarvetta ja alojen koulutustarvetta on arvioitu vuonna 2016 sosiaali- ja terveysministeriölle laaditussa raportissa. Koulutus-tarvearviota on sen jälkeen päivitetty, viimeksi keväällä 2020, ja yliopistot vahvistavat haku-paikkamäärät erikoisaloittain kaksi kertaa vuodessa tapahtuvaa hakumenettelyä varten.

Suomalaisissa yliopistoissa annettavan lääkärikoulutuksen lisäksi suomalaisia nuoria opiskelee suuri määrä myös ulkomailla lääketieteellisissä tiedekunnissa esimerkiksi Ruotsissa, Latviassa,

Romaniassa ja Virossa. Kelan opintotukea ulkomaille lääketieteen opintoihin sai lukuvuonna 2019-2020 yhteensä 1 161 suomalaista opiskelijaa. Heistä suuri osa tulee kyselytutkimusten perusteella palaamaan valmistuttuaan Suomeen töihin ja erikoistumaan. Valvira teki vuonna 2019 141 lääkärin laillistuspäätöstä EU- tai ETA-valtiossa suoritetun koulutuksen perusteella, Pohjoismaisen sopimuksen perusteella päätöksiä tehtiin 44 ja kolmansissa maissa suoritettujen tutkintojen perusteella 48.

Opetushallituksen ennakoinnin asiantuntijaelimen Osaamisen ennakointifoorumin mukaan vuoteen 2035 ulottuvissa osaamis- ja koulutarpeissa korostuu korkeakoulutasoinen osaaminen. Hallituksen tavoitteena on lisätä korkeakoulutettujen määrää. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 –työssä on sitouduttu korkeakoulutettujen määrän nostamiseen 50 prosenttiin nuorista aikuisista vuoteen 2030 mennessä. Korkeakoulutettujen määrän lisääminen edellyttää aloittajamäärän kasvattamista korkeakouluissa, nopeampaa siirtymistä korkeakouluopintoihin sekä opintojen läpäisyn parantamista. Vision tavoitteen saavuttamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut korkeakoulujen kanssa, että sopimuskaudella 2021-2024 tutkintotavoitteita nostetaan. Lääketieteen ja hammaslääketieteen aloilla tutkintotavoitetta korotettiin vuositasolla yli 50 tutkinnolla verrattuna edelliseen sopimuskauteen.

Vuonna 2020 lääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavaan koulutukseen oli 729 aloituspaikkaa. Vuosina 2020-2022 korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään neljännessä lisätalousarviossa olevalla 124 miljoonan euron määrärahalla sekä korkeakoulujen valtion rahoitukseen sisältyvällä ohjelmaperusteisella strategiarahoituksella. Aloituspaikkoja lisäämällä toteutetaan hallitusohjelman tavoitteita koulutustason nostosta sekä eri alojen ja alueiden osaajapulaan vastaamisesta. Yliopistojen esitysten perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut yliopistojen kanssa, että lääketieteen alalla vuosina 2021-2022 lisätään yhteensä 50 aloituspaikkaa lääketieteen lisensiaatin ja hammaslääketieteen lisensiaatin koulutuksiin.

Lääkärien kouluttaminen edellyttää useimpiin muihin aloihin verrattuna suurempia henkilöstöresursseja ja infrastruktuuria. Koulutusmäärien muutokset edellyttävät täten huolellista valmistelua. Koulutusmäärien voimakkaampi kasvattaminen voisi myös edellyttää merkittäviä lisäpanostuksia esimerkiksi opetustiloihin. Ryhmäkokojen, erityisesti opintojen kliinisessä vaiheessa, täytyy olla kohtuullisia riittävien potilaskontaktien mahdollistamiseksi. Lisäksi laadukkaan koulutuksen turvaamiseksi on huolehdittava harjoittelumahdollisuuksista palvelujärjestelmässä.

Lääkärikoulutuksen opiskelijapaikkojen oikean mitoituksen lisäksi avainkysymys on, miten yhä suurempi osa nuorista lääkäreistä saadaan kiinnostumaan terveyskeskuslääkärin ja yleislääketieteen erikoislääkärin urasta. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan lääkäreitä on sinänsä riittävä määrä työmarkkinoilla ja lääkärien koulutusmäärät ovat jo nykyisellään riittävät. Lääkäreitä ei kuitenkaan ole hakeutunut riittävästi etenkin julkiselle sektorille toimimaan lääkäreinä terveyskeskuksissa. Tästä syystä esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimistojen ammatti-barometrin mukaan yleislääkäreistä on pulaa koko maassa. Olennaista on vaikuttaa terveyskeskustyön houkuttelevuuteen kohtuullistamalla terveyskeskuslääkäreiden työkuormitusta sekä lisäämällä työuran alussa olevien lääkärien mahdollisuuksia saada ohjausta ja osallistua oman työn kehittämiseen kliinisen perustyön rinnalla.

Helsingissä 15.3.2021

Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko